

ТЕМА 3. ВЖИВАННЯ АПОСТРОФА У СЛОВАХ УКРАЇНСЬКОГО ТА ІНШОМОВНОГО ПОХОДЖЕННЯ

Вправа 1. Замість рисок поставте, де треба, апостроф, поясніть його вживання. Згрупуйте слова згідно із правилами його вживання.

Полум...яніти, Амудар...я, різдв...яний, між...ярусний, присв...ята, безвітр...яний, Лук...яненко, львів...янин, бур...ячиння, Солов...йов, Валер...ян, сер...йозний, повітр...я, міжгір...я, кав...ярня, мавп...ячий, пор...ядок, довір...я, черв...як, забур...янений, вітр...як, валер...янка, зв...ялити, Св...ятослав, б...язевий, сім...янин, зат...ямити, запам...ятати, Дерев...янка, торф...яний, медв...яний, В...язьма, В...ячеслав, дріб...язковий, взаємозв...язаний, рутв...яний, потьм...яніти, різьб...ярство, зав...язка, підрум...янений, зм...якшити, надв...язати, львів...яни, поголів...я, перед...осінній, роз...ораний, слов...яни, звір...ячий, роз...ятрений, трьох...етапний, трьох...ярусний, об...їжджати, об...ємний, без...ядерний, необ...їжджений, пів...язика, арф...яр, возз...єднання, в...йокнути, дит...ясла, пів...Європи.

Вправа 2. Поставте, де потрібно, м'який знак чи апостроф у словах іншомовного походження. Слова випишіть у три колонки: у першу – з м'яким знаком, у другу – з апострофом, у третю – без м'якого знака і апострофа. Поясніть правопис та значення поданих слів.

Пхен...ян, Х...юстон, авен...ю, автопавіл...йон, прем...єра, батал...йон, бл...юз, бл...юмінг, бутон...єрка, б...юро, вал...юта, ін...екція, вар...єте, В...єтнам, вол...єра, дез...інформація, дос...є, дубл...яж, комп...ютер, П...ємонт, Ф...єзоле, бар...єр, кон...юнктура, п...юпітр, ад...ютант, б...єф, ар...єргард, ател...є, г...яур, б...язь, транс...європейський, ф...юзеляж, верф...ю, порт...є, шев...йот, ад...ю, Руж...є, монпанс...є, д...юшес, ж...урі, з...економити, камарил...я, конференс...є, Мін...юст, ал...янс, кс...ондз, кур...йоз, к...юрі, Лавуаз...є, л...юкс, л...ютня, мад...яр, барел...єф, мезал...янс, кон...як, модел...єр, Мол...єр, м...юзик-хол, н...юанс, Н...юфаундленд, п...єдестал, порт...єра, прес-пап...є, рант...є, Рив...єра, інтерв...ю, б...юджет, грав...юра, деб...ют, інтер...єр, к...ювет, ком...юніке, кон...юктивіт, кур...єр, к...юре, Лур...є, Монтеск...є, б...юлетень, л...є.

Вправа 3. Вставте, де це потрібно, м'який знак чи апостроф у словах іншомовного походження.

Подорожуючи Францією, ми відвідали такі міста і містечка: Ам...єн, Д...єпп, Мез...єр, Авін...йон, Монпел...є, Перпен...ян, Пуат...є, В...єрзон, Лор...ян, Комп...єнь, Понтарл...є, Т...йонвіль.

Вправа 4. Перекладіть подані слова українською мовою. Поставте, де треба, апостроф. Поясніть правила його вживання.

Мягкий, объединение, мяч, объявление, матерью, пять, память, соловьи, субъект, оловянный, Буряк, премьера, отъезд, кровью, семья, съестъ, связать, подъехать, связать, адью.

Завдання

У завданнях 1-4 знайдіть слова, написання яких не відповідає орфографічній нормі. Якщо помилка в одному варіанті, то позначте в якому саме (I, II, III), якщо помилка у двох – позначте відповідь IV, якщо всі слова відповідають нормам сучасної української літературної мови – відповідь V.

1.

- I. Жиоаф'ячий, дуомяний, мадьяр.
- II. Мюзик-хол, транс-європейський, різьб'яр.
- III. Диз'юнкція, підв'ялений, об'єкт.
- IV. Помилки у двох варіантах.
- V. Помилко немає.

2.

- I. П'юпітр, кон'юктивіт, дезінфекція.
- II. Ін'єкція, мавпячий, арф'ярка.
- III. Адью, ад'ютант, кров'ю.
- IV. Помилки у двох варіантах.
- V. Помилко немає.

3.

- I. Між'ярусний, конферансьє, різдвяний.
- II. Пів'яблука, Ф'єзоле, Пхеньян.
- III. Ксьондз, присвята, бязевий.
- IV. Помилки у двох варіантах.
- V. Помилко немає.

4.

- I. Моделсьєр, забур'янений, львівянин.
- II. Возз'єднання, комюніке, Лур'є.

- III. Рант'є, бутоньєрка, Вязьма.
- IV. Помилки у двох варіантах.
- V. Помилки немає.

5. У кожній групі із трьох слів одне написано неправильно. Виділіть його і виправте.

- I. Мінюст, пів-Європи, трьохетапний.
- II. Розв'язати, солов'їний, арфярка.
- III. П'єдестал, зв'язати, торф'яний.
- IV. Порт'єра, комп'ютер, дит'ясла.
- V. Черв'як, миш'як, прем'єр.

6. Поясніть, чи ставиться апостроф у словах *духм...яний, рутв...яний, моркв...яний*.

- I. Апостроф пишеться після губних приголосних перед *я, ю, є, ї*.
- II. Апостроф не пишеться після губних приголосних, якщо перед ними є інший приголосний (крім *р*), що належить до кореня.
- III. Апостроф пишеться після префіксів, що закінчуються на твердий приголосний, перед *я, ю, є, ї*.

7. Знайдіть слова, де порушена акцентна норма.

- I. Щелéпа, каталóг.
- II. Болотúстий, болóтяний.
- III. Бюлетéнь, кіломéтр.
- IV. Помилки у двох варіантах.
- V. Помилки немає.

8. Знайдіть пари слів, які не є синонімами (якщо такі пари є).

- I. Комірець – комірчина.
- II. Льоля – дитяча сорочка.
- III. Кшталт – зразок.
- IV. Карб – зарубка.
- V. Усі пари є синонімами.

9. Знайдіть неправильно названі професії або вкажіть, що помилок немає.

- I. Коняр.
- II. Конюх.
- III. Рибак.
- IV. Рільник.
- V. Помилки немає.

У завданнях 10-11 визначте кількість ненормативних словосполук. Якщо таких словосполук немає – позначте відповідь V.

10.

- I. Унаслідувати традиції.
 - II. Відношення до колег.
 - III. Учбовий заклад.
 - IV. Картаті штанці.
 - V. Помилка немає.
- Ненормативних: 1, 2, 3, 4.

11.

- I. Удалити пляму.
 - II. Затявся на своєму.
 - III. Яловий биток.
 - IV. Чемпіон із тенісу.
 - V. Помилка немає.
- Ненормативних: 1, 2, 3, 4.

12. Знайдіть фразеологізм, який випадає із синонімічного ряду.

- I. Як похиле дерево.
- II. Свічки можна сукати.
- III. Хоч у вухо бгай.
- IV. Пальця до рота не клади.
- V. Води не замутишь.

13. З'ясуйте значення фразеологізму “Брати за гуж”.

- I. Обдурювати.
- II. Ледарювати.
- III. Насміхатися.
- IV. Ризикувати.
- V. Починати справу.

14. Відредагуйте (там, де треба) подані словосполучення:

- прийняти участь
- повістка дня слідує
- проводити міроприємства
- струнка березка
- згідно Закону України “Про освіту”
- пояснююча записка
- підняти питання

- прийняти міри
- вірна відповідь
- виписка з протоколу
- дякую вас
- дві неділі назад

15. Перекладіть подані фразеологізми українською мовою.

Между молотом и наковальней, втирать очки, из огня да в полымя, седьмая вода на киселе, гол как сокол, терпение лопнуло, кормить завтраками, бросаться в глаза, бесплатный сыр только в мышеловке.